

Rezoluția
Conferinței Internaționale Științifico-Practice
“Creșterea economică în condițiile internaționalizării”,
organizată de către Institutul de Economie, Finanțe și Statistică,
mun. Chișinău, 21-22 octombrie 2010

Ediția a V-a a Conferinței Internaționale Științifico-Practice „Creșterea economică în condițiile internaționalizării” a întrunit reprezentanți din mediul științific al Republicii Moldova, România, Ungaria, Rusia, Ucraina, Olanda, reprezentanți ai Băncii Naționale a Moldovei și Serviciului Fiscal de Stat al Republicii Moldova, precum și din sfera business-ului pentru a discuta și a face schimb de opinii privitor la problemele majore din domeniul politicii economice, financiare și sociale, a marca practicile relevante de soluționare a distorsiunilor evidențiate în sfera economică și socială și a identifica recomandări științifico-practice de depășire a crizei din economiile naționale.

Cele peste 80 de rapoarte, discutate în cadrul secțiunilor specializate, au abordat subiecte majore și variate cu referire la:

- Impactul politicilor socio-economice asupra nivelului de trai al populației;
- Creșterea economică în condițiile crizei globale: deficiențe, aspecte specifice și practici relevante;
- Avantajele și provocările aferente procesului de integrare europeană a Republicii Moldova;
- Problemele naționale și experiența altor țări privind securitatea economică și financiară a statului;
- Viziunile științifice și experiența țărilor vecine privind oportunitățile de dezvoltare a pieței muncii în contextul crizei economice.

Au fost abordate problemele gestiunii finanțelor publice din Republica Moldova, au fost propuse soluții viabile privind crearea unui cadru oportun de reglementare fiscală, în vederea asigurării unui raport optimal între caracterul stabil și cel flexibil al finanțelor publice, precum și relatate alte ajustări metodologice în vederea asigurării unui management financiar prudent. Noua Lege a Finanțelor Publice a Republicii Moldova, în opinia experților participanți, trebuie să favorizeze

implementarea sistemului de reguli ce vizează reducerea deficitului bugetar și stabilirea cheltuielilor bugetare, astfel încât să contribuie la consolidarea stabilității finanțelor publice și asigurarea rezistenței la șocurile externe.

Discuțiile științifice s-au axat pe câteva subiecte majore:

- ✓ **pe dimensiunea creșterii economice**, referințele au cuprins următoarele aspecte: dezvoltarea, promovarea și susținerea sectorului IMM în contextul crizei economice; problemele de modernizare și eficientizare a *colaborării dintre savanții-economiști și reprezentanții organelor centrale de specialitate*, responsabili pentru deciziile politico-economice de interes național, în scopul evaluării consensuale obiective și a implementării rapide și cu efect socio-economic maxim al rezultatelor științei economice; securitatea alimentară și dezvoltarea spațiului rural;
- ✓ **în domeniul politicilor sociale și a pieței forței de muncă**, au fost discutate problemele cu privire la impactul fluxului migrațional asupra proceselor de dezvoltare socio-economică; ocuparea formală și informală; impactul riscurilor pieței forței de muncă asupra securității sociale, inclusiv munca în sistemul informal, în sectorul gospodăriilor casnice, șomajul de lungă durată, descurajarea de a intra pe piața muncii, sărăcia celor care muncesc; a fost prezentată analiza comparativă a sistemului de pensionare din Republica Moldova cu cel al altor state, au fost menționate problemele prezente în actualul sistem, precum și propuse unele reformări perspective ale acestuia; la fel au fost examinate problemele privind fenomenul sărăciei, optimizarea calității vieții, inclusiv prin îmbunătățirea bunăstării gospodăriilor casnice cu mulți copii, asigurarea cu locuințe și bunuri materiale, ca o condiție necesară pentru nivelul de trai decent al familiilor etc.;
- ✓ prezentările și disputele **în domeniul financiar** s-au referit la targetarea inflației, prin prisma avantajelor și dezavantajelor regimului de politică monetară promovat de BNM; a fost abordat raportul dintre inflație și creșterea economică în Republica Moldova; au fost puse în dezbateri principalele tendințe în evoluția activității de creditare bancară și a finanțării sectorului real al economiei din partea instituțiilor de microfinanțare, sub incidența crizei financiare, precum și

problemele cu care se confruntă agenții economici locali în contractarea împrumuturilor. Dobânzile înalte se dovedesc a fi cea mai majoră problemă, care temperează solicitările reprezentanților business-ului mic și mijlociu în procesul creditării de la băncile locale. De asemenea, sectorul real nu poate fi reanimat în lipsa resurselor de creditare pe termen lung, deși în sectorul bancar autohton se atestă un exces de lichidități; un alt domeniu, care a provocat dispute controversate, este cel al politicii de liberalizare a contului de capital în Republica Moldova. Astfel, s-a prezentat practica țărilor străine privind liberalizarea contului de capital, în special cea a României, care în urma aderării la Uniunea Europeană a fost obligată să implementeze standardele financiare existente; s-a opinat asupra eșecurilor și soluțiilor care pot servi drept exemplu pentru autoritățile locale. Dilema principală pentru autoritățile monetare rămâne a fi relația dintre contul de capital deschis și menținerea cursului valutar fix, evaziunea capitalului și șocurile pe care trebuie să le suporte piața valutară;

✓ **în domeniul politicilor economice și integrării europene** au fost discutate subiecte importante privind politica comercială a RM la o nouă etapă a integrării; coeziunea economico-socială - principiu de integrare în Uniunea Europeană; condițiile de integrare cu marcarea unor specifice naționale, dar și în baza practicii altor țări din UE, care au vizat majoritatea domeniilor economiei naționale, în special: sfera socială, sfera științei și inovării, domeniul educațional etc.;

✓ **în domeniul gender** a fost realizată o analiză comparativă a pieței forței de muncă cu alte state.

Problemele științifico-practice abordate, prezentările și argumentele științifice, expuse în cadrul lucrărilor conferinței, au conturat dificultățile economice, specifice Republicii Moldova, necesitatea preluării unor modele de dezvoltare economică din experiența statelor înalt dezvoltate, ajustându-le la realitățile economiei naționale, soluționarea cărora va contribui la îmbunătățirea climatului macroeconomic al țării, reducerea riscurilor demografice și socio-economice, asigurarea unui trai decent al populației.

În scopul soluționării problemelor evidențiate, în cadrul discuțiilor au fost înaintate un șir de *propuneri*, realizarea cărora va contribui la consolidarea economiei naționale:

- efectuarea pregătirii cadrelor în instituțiile de învățământ, reieșind din necesitățile viitoare pe specialități ale economiei naționale, inclusiv:
  - armonizarea sistemului de învățământ cu necesitățile profesionale ale pieței muncii;
  - prevenirea insuficienței forței de muncă, care ar putea fi cauzată de emigrarea în masă a forței de muncă și integrarea acestui factor în programul educațional;
- efectuarea evaluării riscurilor îmbătrânirii populației și a pierderilor economiei naționale din cauza acestui fenomen socio-economic;
- introducerea în practica activității autorităților publice, precum și a unităților economice a planificării și evaluării carierei specialiștilor;
- aplicarea unor mecanisme de parteneriat trilateral în repartizarea costurilor pentru formarea profesională între întreprinderi, autorități publice și indivizi;
- implementarea unui sistem eficient de monitorizare a fluxurilor migraționiste a persoanelor care lucrează sau se află în căutarea unui loc de muncă în străinătate;
- asigurarea aplicării stimulentei pentru reintegrare socială a migranților, și anume:
  - crearea condițiilor favorabile pentru desfășurarea activității economice independente;
  - promovarea proiectelor de asistență și a programelor de ajutor după reîntoarcere;
  - recalificarea și instruirea persoanelor reîntoarse;
  - stabilirea unor facilități pentru persoanele calificate care au revenit în patrie;
- crearea unor mecanisme financiare în vederea reducerii nivelului ocupațiilor informale;

- asigurarea pensiei minime de vârstă la nivelul minimului de existență a pensionarului (în anul 2009 coraportul dintre pensia medie pe republică și minimul de existență a pensionarului a constituit 75,8%);
- asigurarea indexării pensiilor, având în vedere că cuantumul egal cu minimul de existență se indexează la nivel de 100%, iar partea rămasă – potrivit unei scări;
- reexaminarea legislației în vigoare, cu scopul introducerii posibilității recalculării mărimii pensiei stabilite persoanelor ce activează după atingerea vârstei de pensionare;
- racordarea la standardele internaționale ale OIM (Convenția nr.102 din anul 1952), astfel încât coeficientul de înlocuire a pensiei să fie egal cu 40% din venitul obținut în perioada activă de muncă (în anul 2005 coeficientul de înlocuire a fost 30,1% și în anul 2009, respectiv, 28,2% din venitul obținut în perioada de muncă);
- reexaminarea actelor legislative și normative în vederea implementării sistemului nestatal de pensii, inclusiv și crearea fondurilor profesionale de pensii;
- elaborarea și aplicarea sistemului de facilități, inclusiv creditarea în condiții avantajoase pentru procurarea locuințelor de către familiile cu mulți copii;
- perfecționarea mecanismului de salarizare în sistemul de învățământ general și preșcolar pentru atragerea și păstrarea specialiștilor calificați în acest sistem;
- perfecționarea sistemului de finanțare a instituțiilor preșcolare, inclusiv repartizarea transparentă și clară a mijloacelor destinate educației copiilor și cheltuielilor necesare pentru întreținerea instituției preșcolare (remunerarea muncii, întreținerea încăperilor, reparația etc.), precum și îmbinarea efectivă a mijloacelor bugetare și private în acest domeniu;
- elaborarea unui mecanism de reducere a diferențelor în remunerarea muncii între femei și bărbați, în ramurile economiei naționale;
- introducerea unor noi forme de transfer tehnologic, care au asemenea calități, cum ar fi: deschiderea, legalitatea, controlul rigid și condițiile comun atractive;
- procesul transformării social-economice a economiei RM trebuie să fie bazat pe corelarea stabilității macroeconomice și a potențialului uman;

- promovarea politicilor, reformelor și proiectelor demarate în complexul agroindustrial autohton, cu accente și aspecte noi, racordate la cerințele și normele europene, ce vor alinia Republica Moldova la practicile și exigențele comunitare și vor asigura dezvoltarea accelerată a acestui complex;
- sprijinirea și promovarea intensă a politicii funciare, cu accente pe consolidarea terenurilor agricole;
- perfecționarea și eficientizarea sistemului de subvenționare în agricultură, prin dezvoltarea Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, reexaminând posibilitatea de stimulare a creditării și de accesare mai largă a gospodăriilor țărănești la sursele financiare statale;
- diminuarea presiunii fiscale asupra activităților agricole, prin aplicarea unor regimuri speciale de impozitare și de atragere a investițiilor străine în sector respectiv;
- stimularea creării și dezvoltării obiectelor infrastructurii de piață: piețe agroalimentare naționale și regionale, centre de achiziție, sortare, prelucrare și ambalare;
- crearea, cu suportul statului, a diferitor modele de finanțare cu capital de risc în Moldova, luând în considerație experiența țărilor UE;
- elaborarea, de către Banca Națională a Moldovei, a unei ***Strategii de liberalizare a contului de capital pentru Republica Moldova***, pentru o perioadă îndelungată (10-15 ani);
- perfecționarea sistemului intern de gestiune a riscurilor în cadrul băncilor comerciale din Republica Moldova și ajustarea acestuia la situația actuală a economiei naționale, sub impactul crizei financiare și incertitudinii economice; crearea, în cadrul băncilor, a unor servicii speciale de control și depistare a riscurilor de creditare, întru evitarea stopărilor temporare a activității de creditare;
- îmbunătățirea cadrului de reglementare a activității de creditare, întru asigurarea accesului agenților economici la sursele de finanțare;

- perfecționarea continuă a sistemului trezorerial al Republicii Moldova, prin asigurarea unei compatibilități a contabilității publice cu standardele internaționale de evidență contabilă;
- dezvoltarea și modernizarea sistemului de control financiar public în Republica Moldova, în concordanță cu principiile europene și internaționale, prin: actualizarea legislației-cadru existente în domeniul controlului financiar; asigurarea unei funcționări efective a bazei legislative; consolidarea sistemului de control financiar public, astfel încât să asigure, în mod eficient, prevenirea iregularităților și recuperarea pierderilor cauzate în rezultatul neregulilor sau neglijenței; dezvoltarea și amplificarea capacității instituționale; perfecționarea sistemului de formare profesională a controlorilor financiari publici;
- în perspectiva introducerii impozitului forfetar în Republica Moldova, este necesară realizarea unui studiu complex, care ar contribui la o analiză cost-beneficiu nu doar din perspectiva financiară, ci și din perspectiva socio-economică.